

Бисер Петков, зам.-председател на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление „Осигурителен надзор“

МУЛТИФОНДОВАТА СИСТЕМА ЩЕ СТАРТИРА ОТ НАЧАЛОТО НА 2009 ГОДИНА

● **Българският пенсионен модел ще продължи да се развива в съответствие с новите реалности**

Г-н Петков, как ще коментирате предварителните резултати от дейността на пенсионните дружества за 2007 г., които КФН наскоро оповести, и какви тенденции бихте очертали в развитието на бранша?

- Изминалата 2007 г. беше успешна за развитието на дейността по допълнително пенсионно осигуряване. Акумулираните нетни активи на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване (ФДПО) преминаха психологическата граница от 2 млрд. лева и към края на 2007 г. възлизат на 2.318 млрд. лв., като регистрират нарастване от 52,79% спрямо края на 2006 г. От тях 1.228 млрд. лв. са събрани от универсалните фондове. Активите на професионалните фондове достигат 411.396 млн.лв., а на доброволните - 678.621 млн. лв.

Няколко са факторите, които обуславят растежа на нетните активи на фондовете. На първо място бих посочил нарастващия размер на постъпленията от осигурителни вноски. В универсалните фондове през 2007 г. те са в размер на 410 млн.лв. и увеличението спрямо 2006 г. е със 73,36%. Този ръст се дължи както на нарастването на броя на осигурените лица и на техните доходи, така и на нарасналата от началото на 2007 г. осигурителна вноска за този вид фондове от 4% на 5%. Сумата на постъпилите в професионалните фондове осигурителни вноски възлиза на 64 млн. лв., а в доброволните - на 154 млн. лв.

Друг важен фактор за ръста на активите е доходът от инвестиране на средствата, който за миналата година възлиза на 291 млн. лв. Като цяло 2007 г. беше много успешна като инвестиционни резултати. Универсалните фондове постигнаха средна доходност от 15,38%, професионалните - 15,57%, а доброволните - 16,55%. Тези равнища на доходност превишават темпа на инфлацията и осигуряват реално нарастване на пенсионните спестявания през изминалата година. Тук искам да отбележа, че през последните два месеца на годината растежът на доходността на пенсионните фондове се забави и дори беше отчетено из-

вестно намаление, което в голяма степен се дължи на кризата, обхванала финансовите пазари в целия свят, и на нарасналото относително тегло на инструментите с променлива доходност в портфейлите на пенсионните фондове.

Към края на миналата година в трите вида фонда вече се осигуряват 3 440 814 лица, което представлява ръст от 7,48% спрямо осигурените в края на 2006 г. Най-много са осигурените лица в универсалните фондове - 2 640 652, което представлява 76,74% от общия брой на осигурени в трите вида фонда. Относителният дял на доброволните фондове в общия брой осигурени е 17,23%, а на професионалните - 6,03%.

През 2007 г. продължи тенденцията на децентрализация на пазара, която се изразява както в разпределението на осигурените лица по фондовете, управлявани от двете действащи през 2007 г. пенсионноосигурителни дружества (ПОД), така и при разпределението на пазарните дялове по размер на управляваните активи. Стартирането в началото на 2007 г. на дейността на лицензирано през 2006 г. ПОД „Топлина“ АД, както и поголемият брой осигурени лица, сменили през 2007 г. фонда, в който се осигуряват, са в основата на тази тенденция.

Изминалата година беше много успешна за пенсионното осигуряване като бизнес. Пенсионните компании приключиха годината с нетна печалба в размер на 35.153 млн. лв., като в сравнение с предходната година финансовият резултат от дейността им бележи увеличение с близо 191%.

- След първата година от членството на страната ни в ЕС пенсионните дружества успяха ли да се справят с предизвикателствата по прилагането на европейското законодателство у нас?

- Въвеждането на европейското законодателство поставя редица пре-

дизвикателства пред бизнеса, свързан с допълнителното пенсионно осигуряване - успешни действия в конкурентна среда, въвеждане на европейски стандарти за обслужване, познаване на пенсионното законодателство, действащо в страните членки, осъществяване на електронен обмен на данни между осигурителните институции и др.

Измеренията на ефекта от членството на България в ЕС в областта на допълнителното пенсионно осигуряване могат да се търсят главно в областта на пенсионното осигуряване по професионални схеми. Директива 2003/41 за дейността и надзора на институциите за пенсионно осигуряване по професионални схеми е първата стъпка към създаването на единен пазар за дейността на тези институции в рамките на ЕС.

Към настоящия момент само две от лицензираните у нас пенсионноосигурителни дружества имат право да управляват доброволен пенсионен фонд по професионални схеми, като предлагат условия за този вид осигуряване. В тях обаче все още няма регистрирана професионална схема от работодател на базата на договореност с трудовия колек-

тив. Може да се приеме, че първите стъпки, свързани с предизвикателствата на приложимата европейска правна рамка, са направени, и от съвместните усилия на участниците на пазара - пенсионни дружества, работодатели и работници - зависи кога и с каква интензивност тази дейност ще се развие и разрасне.

- Основен проблем на дружествата е свързан с инвестирането на бързо нарастващите активи и търсене на нови възможности за това. Какво е вашето мнение за намерението на пенсионните компании да инвестират в инфраструктурни обекти и инвестиционни имоти?

- Както вече споменах, към края на 2007 г. активите на фондовете за ДПО надхвърлиха 2 млрд. и 300 млн. лв. и техните вложения в ценни книжа са едни от най-значителните на капиталовия пазар в страната. Като се има предвид, че към същия период на регулирания пазар са в обръщение ценни книжа по номинал над 5,5 млрд. лв. (в т.ч. ДЦК, корпоративни облигации, акции и дялове на договорни фондове), които се купуват от финансовите институции в страната - банки, застрахователи и колективни инвестиционни схе-

ми, става ясно, че този пазар постепенно ще става все по-тесен за нарастващите активи на пенсионните фондове. По прогнозни данни на КФН се очаква към края на 2010 г. активите на пенсионните фондове да надхвърлят 5 млрд. и 700 млн. лв.

Според мен идеята за инвестиране на средства на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване в инфраструктурни проекти е актуална и значима както за страната ни, с цел подпомагане постигането на нейните стратегически цели за изграждане на модерна инфраструктура, а така също и за пенсионните фондове, чиито нарастващи свободни средства биха могли да бъдат използвани за тази

цел. Същевременно бих искал да отбележа следните важни обстоятелства. Пенсионните дружества осъществяват дейност, свързана с привличането на парични средства от широк кръг осигурени лица, управлението на тези средства във фондове за допълнително пенсионно осигуряване и изплащането на допълнителни пенсии при настъпване на определените в Кодекса за социално осигуряване условия. За да бъде гарантирана защитата на обществения интерес, действащото законодателство изисква тези финансови институции да отговарят на определени нормативни и надзорни изисквания, най-важното от които е дейността и управлението да осигуряват в достатъчна степен защитата на интересите на осигурените лица и пенсионерите. Спазването на това ключово изискване се осигурява от редица правни норми и от установените надзорни правила и принципи, които гарантират правата и интересите на осигурените лица и пенсионерите. Целта на законодателя е да се защитят интересите на участващите милиони български граждани и да се осигурят адекватни по размер и сигурни пенсии на тези участници. Така че учас-

тието на пенсионните фондове в осъществяването на инфраструктурните проекти не може да става на всяка цена, а като се отчитат преди всичко интересите на осигурените лица в тези фондове.

Възможността за инвестиране на част от средствата на пенсионните фондове в инвестиционни имоти е регламентирана в КСО. В края на 2007 г. 2,13% от активите на УПФ и 6,02% от активите на ДПФ са инвестирани в инвестиционни имоти.

- Защо според вас не заработиха фондовете по професионални схеми, за които през миналата година беше създадена законова регламентация?

- През 2006 г. бяха транспонирани директивите на ЕС, регулиращи дейността по ДПО, и се въведе като правна възможност осигуряването по професионални пенсионни схеми. В началото на миналата година с членството на страната ни в ЕС транспонираниите разпоредби влязоха в сила. Допълнителното пенсионно осигуряване по професионални схеми е добре познато в страните на така наречената „стара Европа“, но у нас то тепърва прохода. Очевидно е необходимо време, за да се ориентират пенсионните дружества в новата уредба, да проучат пазара и възможностите, които им се предоставят с управлението на новия фонд по професионални схеми. Друг стимул за засилване на интереса би могла да бъде конкуренцията на дружества от други държави членки, които ще поискат да управляват професионални схеми на български предприятия-осигурители. Нека спомена, че в Комисията за финансов надзор се получи първото уведомление за предстоящо поемане на управлението на схема на българско предприятие-осигурител от английски пенсионен фонд.

Както вече отбележах, към днешна дата само две пенсионни дружества са подали заявление и са получили разрешение за управление на фонд по професионални схеми. Факт е, че досега КФН не е получила уведомление за регистриране на управлявана от тях схема.

(Продължава на стр. 8)